

Några anteckningar om Hermelinar utomlands.

(December 1951)

Efter andra världskrigets slut år 1945 har på slumpartat och egendomligt sätt kännedom erhållits om några utanför Sverige bosatta, såvitt bekant här i landet tidigare okända personer med efternamnet Hermelin. Undertecknad, som vid släktmötet i Uppsala den 4 augusti 1951 härom meddelade vissa kortfattade, muntliga uppgifter, har för släktföreningens arkiv gjort följande sammanställning av då lämnade och några sedan dess erhållna upplysningar för det intresse en sådan sammanställning må kunna hava.

1. I slutet av år 1946 fick min broder Carl, disponent på Hovmantorps Glasbruk, ett affärsbrev från en firma i Johannesburg, Syd-Afrika, med förfrågan om möjligheterna att få köpa glasvaror. Han upptäckte till sin häpnad att brevet var underskrivet av en person med efternamnet Hermelin. Förfrågningar om vederbörandes ursprung gav till svar, att hans fullständiga namn var Bronislaw Joseph Hermelin, född 1902, med härstamning från Polen. Hans fader och övriga av honom kända förfäder i uppstigande led, vilka samtliga levat i Polen, voro:

Leopold Zygmunt,	född 1874,	död 1920,
Henryk	" 1831,	" 1902,
Karol Zygmunt	" 1796,	" 1844 och
Henryk Gustaw	" 1761,	" 1823.

Den nämnde Bronislaw Joseph har i brev till bror Carl omnämnt dels att släktens traditioner hävdade dess ursprung från Sverige, dels att han hade en i Australien bosatt syster, som möjligen hade ytterligare kännedom om deras släktförhållanden; några uppgifter från henne ha emellertid hittills icke avhörts. Bronislaw Joseph, som genom bror Carl underrättats om våra släktmöten, har vid desamma i Eskilstuna 1947 och Uppsala 1951 sänt släktföreningen vänliga telegram.

2. I juni 1950 fick undertecknad ett brev från miss Sally Hermelin, New Jersey, U.S.A., i vilket hon meddelade, att hon i en amerikansk tidningsnotis till sin förvåning funnit namnet på en svensk sjöofficer med hennes eget efternamn. Anledningen därtill var, att jag av en svensk tidning blivit intervjuad i samband med att ett Förenta Staterna tillhörigt flygplan - sannolikt av sovjetryska flygstridskrafter -

i april samma år blivit nedskjutet och försvunnit i Östersjön. Notisen ansågs tydligen vara av sådant (politiskt) intresse att den med angivande av mitt namn och tjänstebefattning publicerades i ett flertal amerikanska tidningar, varigenom miss Sallys brev lätt nådde adressaten.

Hon meddelade i sitt korta brev att det, såvitt hon visste, i U.S.A. funnes endast ett fåtal där födda personer med hennes efternamn, att hennes föräldrar båda voro från Österrike samt att hon vore intresserad av att få veta om någon släktskap kunde förefinnas mellan henne och mig. Någon uppgift om hennes ålder och samhällsställning eller om hennes släktingar fanns icke i brevet.

Jag besvarade omgående och i korthet hennes brev med löfte att återkomma efter en del undersökningar. Sedan dessa utförts skickade jag henne i juli 1950 resultaten av mina efterforskningar - varom närmare uppgifter här nedan - ävensom en anhållan att få närmare upplysningar om henne själv och hennes släktingar med samma efternamn. Då jag efter en påstötning i mars 1951 ännu i maj s.å. icke hade fått något svar, tillskrev jag vår i New Jersey bosatta släkting Lucie Rosenblad, f. Hermelin, med anhållan att hon ville söka kontakt med miss Sally. Lucie svarade omgående att hon dels haft telefonkontakt med miss Sally, som lovat att snarast besvara mina brev, dels i telefonkatalogen över New York hittat fyra personer - av henne icke närmare specificerade - med efternamnet Hermelin.

Något ytterligare brev från miss Sally eller av mig begärda vidare upplysningar från Lucie ha emellertid icke ingått.

3. Den enkla metoden att använda telefonkatalogen för släktforskning tillämpades av mig vid ett besök i London i juni 1951. Jag fann på så sätt tre personer med vårt efternamn och fick ett kort personligt sammanträffande med en av dem, mr Alec Hermelin. Han var jämnårig med mig, d.v.s. född 1892, och sedan länge anställd i "British Airways" resebyråorganisation, ett samarbetsorgan för brittiska flygbolag. Hans därvarande ställning hann jag icke utröna, men han torde ha en relativt hög ställning, enär han under kriget varit inkallad som reservofficer vid brittiska armén med överstes tjänsteställning. Han hade före andra världskriget under tydligen ganska långa tider varit placerad både i Paris och München. Han berättade att han både i Frankrike och Tyskland funnit personer med hans eget efternamn men icke haft någon personlig kontakt med dem. Han hade i London en broder,

Alfred Hermelin, med vilken jag dock icke under mitt korta besök sammanträffade. I London fanns enligt telefonkatalogen vidare Rolf Hermelin, som icke var känd av de båda övriga och med vilken jag, trots flera försök, icke lyckades få kontakt.

Mr Alec hann vidare nämna att hans farfars far, om vilken han tydligen inte visste mycket, varit anställd vid något hov i Italien som intendent för därvarande kungliga (eller furstliga) konstsamlingar. Han hade vidare av sina föräldrar, om vilka jag icke hann att få några upplysningar, fått höra, att deras släkt på för honom icke närmare känt sätt hade sitt ursprung från Sverige.

4. Ytterligare en Hermelin har genom slumpens spel nyligen spårats utomlands. Jämlikt brev till min kusin Elias från hans morbror Robert Mörner avlyssnade denne senare den 12 oktober 1951 en radio-utsändning från Leipzig. Utsändningen omfattade ett oratorium, som i musik och sång avsågs tolka ett stycke Östtysk historia. Där ingick lovsånger till Lenins ära och till hyllning av den store Stalin, som befriat Östtysklands folk och skänkt det så rik välsignelse. Oratoriets kompositör uppgavs bära namnet Ernst Wilhelm Hermelin.

5. Min kontakt med miss Sally (pkt 2. här ovan) gav mig anledning att öka mina bristfälliga genealogiska kunskaper. Av i Riddarhuset tillgängliga ättartavlor m.m. inhämtade jag juni - juli 1950 följande upplysningar, vilka jag hoppas här nedan äro korrekt återgivna. De ha sitt intresse även i fråga om övriga, här ovan angivna personer.

Statssekreteraren Olof Hermelin, f. 1658, var, som bekant, gift två gånger. Hans andra hustru, Margareta Åkerhielm, skänkte honom 1707 en son, Carl, som sedermera blev stamfader för den nu levande friherrliga ätten Hermelin, som här nedan icke kommer att vidare beröras.

I Olof Hermelins första, år 1689 ingångna äktenskap med Helena Brehmsköld, död 1698, vilket äktenskap gav upphov till den adliga ätten Hermelin, föddes två söner:

1. Olof, född 1694, död 1728 och

2. Nils, " 1698, " 1742.

1. Olof hade en son a) Olof, född 1721 och

2. Nils " tre söner b) Johan Gustaf, född 1728, död 1797,

c) Carl Johan, " 1731, " 1763 och

d) Niclas Malcolm, " 1735, " 1779.

Dessa fyra söner till de förstnämnda Olof och Nils torde, efter vad man kan förmoda, men som av mig icke kontrollerats, på 1750-talet ha tillhört det då befintliga s.k. hovpartiet, vilket stod i stark politisk opposition mot det makthavande hattpartiet. År 1756 synes alla fyra nyssnämnda a), b), c) och d) ha lämnat Sverige; om de utvisats eller själva funno för gott att fly undan hattpartiets i många fall hårdhänta arbetsmetoder har jag icke haft tillfälle att utforska.

Vart a) Olof därvid tog vägen har jag icke kunnat finna, ej heller något om hans vidare öden.

b) Johan Gustaf, c) Carl Johan och d) Niclas Malcolm synes hava utflyttat till Braunschweig. Det är känt att d) Niclas Malcolm där gifte sig med en fransyska och med henne fick en dotter.

Inga ytterligare upplysningar om de sålunda emigrerade fyra Hermelinarna ha framgått vid min hastiga undersökning av dessa förhållanden.

6. Det förhållande att mr Bronislaw Josepha (pkt. 1) äldsta kände förfader, den 1761 födde Henryk Gustaw, har det sist nämnda förnamnet, kan möjligen vara en indikation på att han var son till den ovan nämnde b) Johan Gustaf, som 1756 lämnat Sverige.

Miss Sally (pkt 2.) uppgav i sitt brev att hon - förmodligen på grund av föräldrarnas härstamning från Österrike - hade den uppfattningen att namnet Hermelin var av centraleuropeiskt ursprung.

Mr Alecs uppgivna härstamning från Sverige via Italien och tidigare kända uppgifter om släktnamnet Hermelin i Frankrike och Tyskland samt Ernst Wilhelms befintlighet i dagens Östtyskland synas även de tyda på att namnet Hermelin sedan flera generationer funnits på olika håll i det centrala Europa.

Vid bedömandet av dessa spörsmål bör hänsyn nämligen tagas dels till de, särskilt i fråga om de högre stånden, betydande omflyttningar, som av flera skäl under 1700-talets senare hälft ägde rum i Europa, dels ock därtill, att dessa, av politiska skäl ofta nödtvungna förflyttningar orsakade en av försörjningsmöjligheter m.m. föranledd skingring av emigranterna, som väl kan tänkas med tiden ha placerat dem såväl i olika länder som i olika sociala miljöer. En viss rörlighet hos dessa emigranter har väl också i början varit sannolik, till dess att de så småningom slagit rot, bildat familj och skapat sig en ny framtid i något främmande land. Att kännedommen i Sverige om de

Öden dessa Hermelinar och deras efterkommande, envar på sitt håll, under tidens lopp gått till mötes är ringa har sin förklaring däri, att de som en gång, sannolikt i förtvivlan och bitterhet, lämnat sitt fädernesland såsom de enda då levande av sin ätt, haft vare sig anledning eller möjlighet att hålla vidare kontakt med sitt, enligt deras förklarliga sätt att se, otacksamma hemland.

Stockholm den 17 december 1951.

Herman Hermelin